

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ	
ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	
Месец: 04	Година: 2015 г.
Проект: № 204	№: М. 04
София, 110, тел. 1452, факс: 1452, ул. № 82, бл. 17	
Тел: 02/ 870 21 91	

## СТАНОВИЩЕ

на академик Георги Георгиев Марков за представените трудове от гл. ас. д-р Мариана Малинова Тиен – за участие в конкурса за академичната длъжност „доцент“ по „Историографски и извороведски аспекти в изследванията на българо-китайските отношения в съвременния период“, обявен от Института за исторически изследвания при Българската академия на науките

Съвременен Китай се издига изненадващо и бързо по собствен път като една от най-развитите и влиятелни държави, което го прави изключително интересен за изследване от историци, етнологии, икономисти, политолози и др. представители на хуманитарните и обществените науки. Това изтъква като особено актуални и търсени добре подготвените китаисти, какъвто е и случая с единствения кандидат на този конкурс. Гл. ас. М. Малинова притежава предимството да предприеме успешен „Голям скок“ от древната цивилизация на „Поднебесната империя“ в съвременността, проявявайки размах да сравнява и съпоставя коренно различни величини. Тя се явява на конкурса с 36 публикации след защитата на докторската дисертация преди 10 години, като 3 от тях са на китайски и 1 на английски.

Монографията „Българо-китайски отношения в съвременния период“ (2015) има качествата на хабилитационен труд, като първа по рода си в българската и китайската историография. Авторката оценява противоречивото наследство от продължителната Студена война, съумявайки да преодолее неговата идеологическа обремененост. Тя анализира критично изворите и историописта по значимата тема, за да намери място за собствените си оригинални приноси. Всеки предходник е оценен по делото си, а архивните източници са приведени като убедителни доказателства за защитаваните тези. Прави впечатление използването и на нетрадиционни източници на информация, като интервюта, писма, анкети и устни разговори, които съдържат атмосферата неотразена в официалните документи.

Следвайки периодизацията определена от ключовите събития, гл. ас. М. Малинова е схванала точно зависимостта на българо-китайските

отношения от съветско-китайските отношения до 1989 г. и съответно от американско-китайските след 1989 г. Възможностите за взаимно изгодното сътрудничество не се оползотворяват в желания обем поради членството на нашата страна във Варшавския договор или в НАТО. „Разчупването на ледовете“ от началото на 80-те години на XX век разкриват перспектива за ново развитие (с. 81 – 94). Според мен тук авторката трябваше да изясни отношението на Тодор Живков към „Китайската перестройка“, която наистина се оказа успешна за разлика от съветската. Снимката на „историческата среща“ между Дън Сяопин и Живков е твърде изразителна и никак не е случайна(с. 91).

Нареченото „златно“ първо десетилетие на XXI век е изпълнено с ускорено редуващи се официални посещения и подписани споразумения, но от множеството факти се разбила, че България изостава в сравнение със своите съседи. Главата за инвестициите през второто десетилетие е основателно илюстрирана с красноречива таблица, която не е никак оптимистична за нас българите (с. 189). Розовото масло, киселото мляко и виното са наша национална гордост, но не изчерпват значителния потенциал за сътрудничество. Като знаем в какво плачевно състояние е българското селско стопанство, от прочетеното се появява надежда, че то би могло да бъде поне частично възстановено за нуждите на огромния китайски пазар, разбира се, ако се намери и работна ръка. Авторката вярно нарича този период „опознавателен“, но той е прекалено продължителен за динамичната ни епоха (220).

Главата за българо-китайските културни отношения е изцяло приносна, защото свързва поредицата от впечатляващи изяви на духа, които са осмислени в цялото си разнообразие (с. 354-355). Ценни са страниците за развитието на българистиката в Китай, като един двустранен и продължителен процес. Авторката проявява старание в отбелязването на всяко заслужило име и всяко преведено заглавие, включително и чрез професионален разбор на историческите трудове (с. 405-425) Трогателно внимание е отделено на Българското неделно училище в Пекин, където българчетата макар и далеч от Отечеството, имат условия да учат майчиния език, както своята история и унаследяваните традиции (с. 425-432).

На „побратимяването“ между градовете е посветена Шеста глава, като гл. ас. М. Малинова с основание отбелязва, че трябва да се залага на дългосрочни проекти съгласно променящите се обстоятелства. Нужно е по места наличието на „активен екип“, който постоянно да поддържа връзките с нови инициативи (с. 506-519). „Пътят на коприната“ според авторката предлага „уникалния шанс“ на българите да се възползват от „стратегическото географско положение“ между Европа и Азия (523). Документалните приложения подкрепят убедително написаното в изследователската част чрез пъстрото разнообразие на изворите.

Гл. ас. М. Малинов е участва в 10 проекта, от които 8 международни, а на 2 е ръководител. Участието с доклади в научни конференции също е внушително: 26 научни форума, от които 19 международни. Преподава в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и Пекиния университет за чужди езици. Тя е консултант, преводач и рецензент, което я прави търсен експерт.

Като имам предвид по-горе изтъкнатите оригинални приноси за развитието на китаистиката в България и на българистиката в Китай, ще си позволя убедено да предложа на уважаемото Научно жури, както и на почитаемия Научен съвет на Института за исторически изследвания при Българската академия на науките – да изберат гл. ас. Мариана Малинова Тиен на академичната длъжност „доцент“ в конкурса по „Историографски и извороведски аспекти в изследванията на българо-китайските отношения в съвременния период“.

9 април 2016 г.

Ст. София

Представил становището



акад. Г. Марков